

Solstrand 8.–9. september 2010

«Med integriteten i behold»

Seminar i forskningsetikk

Presentasjon av foredragsholdere

Bolk 1: Hvor er etikken i formidlingen?

Tore Furevik

Tore Furevik er professor ved Geofysisk institutt ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen, og leier for Universitetsdelen av Bjerknessenteret. Han er koordinator for blant anna den nasjonale forskarskolen i klima, eit norsk-kinesisk samarbeidsprosjekt på monsoon-variasjoner i øst-Asia, og eit partnerskapsprogram med Nord Amerika. Furevik er tidlegare leiar av Bergen Geofysisk Forening og Norsk Geofysisk Forening. Han er ein aktiv formidlar med meir enn 50 populærvitenskaplege foredrag og like mange mediabidrag dei siste 5 åra.

Gro Lie

Gro Th. Lie er professor i utviklingsrelatert helsefremmende arbeid ved HEMIL-instituttet (Department of Health Promotion and Development), Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen. Hun er leder av den tverrfaglige forskningsgruppen «Multicultural Venues of Health and Education; Applying local cultural perspectives on global social challenges». www.uib.no/rg/hemil/research/mc-venues (med finansiering bl.a. fra EU, Norges forskningsråd, NUFU og Det psykologiske fakultet ved UiB). Hun har vært ansvarlig for en rekke forskningsprosjekter om faktorer av betydning for forebygging og mestring av HIV/AIDS i Øst-Afrika fra 1988 og til i dag. Hennes forskningsaktivitet omfatter også temaer som reproduktiv helse, Female Genital Mutilation, psykososiale implikasjoner av politisk vold og tortur. Hun har arbeidet i/hatt forskningssamarbeid med 10 land i Afrika sør for Sahara i tillegg til flere land i Latin-Amerika. Gro Th. Lies undervisning/veiledning er i følgende internasjonale masterprogram ved Universitetet i Bergen: Master of Health Promotion (det psykologiske fakultet), Master of Gender and Development (tidligere ved Det historisk filosofiske fakultet nå ved Det psykologiske fakultet) og Master of Health Sciences (Det medisinske fakultet). Hun har også veiledet en rekke norske og afrikanske doktorgradskandidater, både ved UiB og ved samarbeidende universiteter i Afrika.

Ane Wilhelmsen-Langeland

Ane Wilhelmsen-Langeland er psykolog og ansatt som stipendiat ved Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Det medisinsk-odontologiske fakultet, UiB. Hun jobber med et forskningsprosjekt om Forsinket Søvnfasesyndrom hos ungdom og unge voksne. Hun er tilknyttet Kompetansesenter for søvn sykdommer ved Haukeland universitetssjukehus. Hun har også deltidspraksis som psykolog.

Ingvild Saxvig

Ingvild West Saxvig er fysiolog og ansatt som stipendiat ved Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Det medisinsk-odontologiske fakultet, UiB. Sammen med psykolog Ane Wilhelmsen-Langeland driver hun et forskningsprosjekt på forsinket søvnfasesyndrom hos ungdom og unge voksne (www.uib.no/sovgodt). Hun er også tilknyttet Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer ved Haukeland universitetssjukehus.

Onsdag 8. september

Bolk 2: Forskere som politiske aktører

Knut Helland

Knut Helland er dekan ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen. Han har PhD-grad fra Centre for Mass Communication Research, University of Leicester (1994), er professor i medievitenskap og har vært styrer ved Institutt for medievitenskap. Hovedforskningsområdene er sport og medier, nyheter og journalistikk, ytringsfrihet og demokrati, samt mediehistorie. Helland har ledet Ekspertpanelet for humaniora og samfunnsfag i Nordforsk/Nordisk Ministerråd, og har tidligere vært medlem av fagkomiteen for samfunnsvitenskap, Divisjon for vitenskap i Norges Forskningsråd. I tillegg har han hatt oppdrag for Det Strategiske Forskningsråd og for Videnskabsministeriet i Danmark, samt for NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitetet i utdanningen) i Norge. Helland har også vært leder for Nasjonalt fagråd i medievitenskap. I sin tid var han initiativtaker til Nordiske TV-dager (nå Nordiske mediedager), samt til Ytringsfrihetsseminaret på Raftohuset i Bergen.

Nina Langeland

Nina Langeland er professor i Infeksjonsmedisin ved Institutt for indremedisin, UiB, og inntil hun høsten 2009 ble dekan ved Det medisinsk-odontologiske fakultet, også seksjonsoverlege ved Infeksjonsseksjonen, Haukeland universitetssjukehus. Hun har forsket på infeksjoner og infeksjonsutbrudd både i og utenfor sykehus, i Norge og i U-land. Spesielt kan nevnes forskning på det store Giardiautbruddet i Bergen høsten 2004. Sommeren 2009 forberedte hun infeksjonsberedskapen ved Haukeland universitetssjukehus med tanke på svineinfluensaepidemien. Hun har vært mye brukt i media i forbindelse med infeksjoner og utbrudd. I fattige land har hun forsket på spredning av antibiotikaresistens i sykehus, og konsekvenser av resistente bakterier for dødelighet ved alvorlige infeksjoner hos barn. I samarbeid med flere afrikanske land har hun utviklet moderne spesialistutdanningsløp for leger, hvor mesteparten av utdanningen skjer i hjemlandet med lærekrefter både fra Norge og andre land. Hun har videre etablert et semester i global helse for medisinerstudenter i Bergen, hvor det er lagt inn et lengre opphold ved institusjoner i Sør.

Eivind Meland

Eivind Meland er professor ved Institutt for samfunnsmedisinske fag og fastlege i Bergen. Han har hatt forskningsfokus på helsefremmende arbeid blant hjertesyke og blant ungdom. Han deltar i helseopplysningsarbeid som styremedlem i Filosofisk poliklinikk i Bergen. Meland har engasjert seg aktivt i faglig og faglig etisk debatt i aviser og fagtidsskrift i en årrekke. Han har vært spesielt opptatt av farene ved å utvide medisinsens mandat og myndighet.

Torsdag 9. september

Bolk 3: Forebygging av vitenskapelig uredelighet

Jan Helge Solbakk, Universitetet i Oslo

Jan Helge Solbakk is trained as a physician and a theologian at the University of Oslo. He holds a PhD in ancient philosophy from the same university. Since 1996 Solbakk has been Professor of Medical Ethics at the Section for Medical Ethics, University of Oslo. In the same period he has been Adjunct Professor of Medical Ethics at the Centre for International Health, University of Bergen. From February 2007 to August 2008 Solbakk served as Chief of Bioethics at the UNESCO Headquarters in Paris. At present Solbakk is member and since June 2010 chair of the International Society of Stem Cell Research's Ethics and Public Policy Committee. Solbakk is also member of an Ethics Committee set up by the European and Developing Countries Clinical Trial Partnership, of UNESCO's Task force of experts set up in connection with the project Assisting Bioethics Committees and of the Biomedical Ethics Funding Committee of the Wellcome Trust, UK. In addition he serves on the Editorial Board of Journal of Medical Ethics and on the Editorial Board of Basic Bioethics - Series - The MIT Press. Solbakk has published extensively and is involved in several international research projects dealing with ethics teaching and with the ethical implications of biobanking, genetics, nano-technology, synthetic biology and stem cell research.

Ragnar Fjelland

Ragnar Fjelland er utdannet fysiker og filosof. Han er professor ved Senter for vitenskapsteori, og tilknyttet Institutt for fysikk og teknologi, og har ansvaret for undervisning i vitenskapsteori og etikk i forskerutdanningen ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Han har tidligere vært medlem av Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi (NENT) og er nå medlem av Teknologirådet.

Dag Rune Olsen

Dag Rune Olsen is dean of Faculty of Mathematics and Natural Sciences, University of Bergen. Dr. Olsen holds a master degree in biophysics and biomedical technology from the Norwegian University of Science and Technology (previously NTH) and a PhD in biomedical physics from the University of Oslo. Prior to the position as dean at the University of Bergen he was head of research at the Institute for Cancer Research, The Norwegian Radium Hospital and professor of medical physics at the University of Oslo. Dr. Olsen has published around 100 scientific papers in international peer-review journals on radiation therapy and cancer, is the author of several book chapters, member of editorial boards of international scientific journals and has lectured extensively at international conferences and courses on medical physics of radiation oncology.

Arrangører

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen

Arrangører av seminaret er Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen.

Redelighetsutvalget kan behandle saker om uredelighet eller brudd på god vitenskapelig praksis. Utvalget jobber også proaktivt med å formidle etikk i forskning. Dette er 3. år på rad at Redelighetsutvalget arrangerer dette etikkseminaret.

Redelighetsutvalget har redaktøransvar for Etikk ved UiB: www.etikk.uib.no og arrangerer også frokostseminarer om etiske problemstillinger for ansatte ved universitetet.

Utvalget består av prorektor som fast medlem og ett medlem til, oppnevnt av Universitetsstyret. Kollegiesekretariatet fungerer som sekretariat.

Prorektor
Berit Rokne
leder

Seniorrådgiver
Per Gunnar Hillesøy
sekretariat (permisjon)

Professor
Bente Gullveig Alver
medlem

Seniorkonsulent
Bente Krossøy
sekretariat

Program

Onsdag 8. september

09.30	Registrering og servering
10.00	Velkommen ved Berit Rokne
BOLK 1	HVOR ER ETIKKEN I FORMIDLINGEN?
10.15–10.45	«Formidling i klimaforskninga – har etikken drukna i skyttergravskrig og politisk aktivisme?» Professor Tore Furevik, Universitetet i Bergen
10.45–11.15	«Forebygging og mestring av HIV/AIDS i Afrika sør for Sahara; hvem har nytte av våre forskningsfunn og hvilke etiske utfordringer gir det for form, innhold og prosess i forskningsformidlingen» Professor Gro Lie, Universitetet i Bergen
11.15–11.45	Pause
11.45–12.15	«Stipendiater møter media» Ph.d.-kandidatene Ingvild Saxvik og Ane Wilhelmsen-Langeland, Universitetet i Bergen
12.15–13.00	Diskusjon Ordstyrer: Bente Gullveig Alver
13.00–14.00	Lunsj
BOLK 2	FORSKERE SOM POLITISKE AKTØRER
14.00–14.30	«Forskere som politiske aktører? Fortellinger, roller og normsystemer i mediedekningen av svineinfluensa-pandemien» Dekan og medieviter Knut Helland, Universitetet i Bergen
14.30–15.00	«Mange samtidige hatter: Behandlende lege, helsevesenets representant og forsker – problem for hvem? Eksempel fra Giardiautbruddet 2004/2005 og svineinfluensaen i Norge 2009» Dekan Nina Langeland, Universitetet i Bergen
15.00–15.30	«Fagkunnskap og fagkunnskapens grenser» Professor Eivind Meland, Universitetet i Bergen
15.30–16.30	Gruppearbeid. Servering.
16.30–17.30	Presentasjon av gruppearbeid à 5 minutter. Diskusjon. Ordstyrer: Kristin Klock
17.30–19.30	Pause og innsjekk (Fri bruk til velværeavdelingen)
Kveld	
19.30	Aperitif med gitarduoen Fredheim/Kvasnes i Det underjordiske
20.00	Middag

Program

Torsdag 9. september

BOLK 3	FOREBYGGING AV VITENSKAPELIG UREDELIGHET
09.00–09.40	<i>"Sour grapes, rotten apples and windfalls: Reflexions on the vulnerable art of building and preserving honest research ambiances"</i> Professor Jan Helge Solbakk, Universitetet i Oslo
09.40–10.20	<i>"How to convince natural science PhD students that ethics is important"</i> Professor Ragnar Fjelland, Universitetet i Bergen
10.20–10.50	Kaffepause og utskjekk av rom
10.50–11.30	<i>"Fraud in science and the impact of a strong academic culture"</i> Dekan Dag Rune Olsen, Universitetet i Bergen
11.30–12.30	Diskusjon
12.30–12.45	Avslutning ved Berit Rokne
12.45–13.45	Lunsj